

Spoločenská reflexia problematiky zobrazenia drog v českom filme

Tato bakalářská práce je souhrnným zpracováním materiálového podkladu k zadanému tématu. Martin Miklošovič podal důkladný přehled dobového a zčásti retrospektivního ohlasu filmové kritiky, recenzí a také pozdějších ohlasů v internetových serverech. Ve vymezení poměrně rozsáhlého údobí několika desetiletí v historii československé a české kinematografie (1974-2011) registruje a kontextuálně charakterizuje jednotlivé filmy s drogovou tematikou, uvádí jejich produkční a distribuční faktografii, a poté se soustřeďuje na reflexi, kterou se snaží z odstupu komentovat. Metodicky, v horizontální časové linii, uvádí a srovnává názory kritiků, cituje vybrané pasáže a poté získané poznatky resumuje.

Tři dílčí časové bloky, do nichž látku rozčlenil, doznávají ve společensko-politické proměně i zřetelné změny v pojetí drog ve filmech. Na obou stranách (tvůrčí a kritické) Miklošovič shledává v obecnějším názoru nejdříve prvotní apelativnost v odtabuizování narkomanie, pozvolnou liberalizaci, relativní toleranci až posléze dokonce přehlíživost, ne-li lhostejnost. Toto „zesamozřejmění“ drogové závislosti a požívání narkotik ve společnosti spatřuje autor i ve filmových syžetech jako zjevné zastírání problému a jeho bagatelizaci. Ve střízlivé evidenci u jednotlivých statí konstatuje, jak téma, bylo-li na počátku ve filmech plošně prezentováno jako závažná výstraha, nyní vývojově ustrnulo, aniž by filmoví tvůrci – až na vzácné výjimky – dospěli k nutnosti analyzovat nebo se hlouběji zamýšlet nad ničivými důsledky a tragikou postižených jedinců.

Čím déle pročítáme Miklošovičovu registráž, tím jasněji se potvrzuje důraz na atraktivitu a vnějškovost v pojetí tématu, ať v autorském sdělení, nebo ve zpovrchňující či spíše nulové psychologii postav. Většina zde probíraných filmů nepatří k výjimečným uměleckým počinům, tvůrci se jen zřídka odproutali od průměrné či podprůměrné úrovně. Téma drogy jako „morové rány“ jako by vnášelo prokletí i do filmů. Samo o sobě většinou není v ději nebo příběhu natolik nosné, aby udrželo výpověď v jiné než oznamovací rovině.

Předložená práce v úzkém soustředění na dané téma je i příčným průřezem ve vývoji kinematografie a zároveň nepřímým dokladem o převážně indiferentním postoji české veřejnosti k drogové problematice. Potažmo podává i profilaci české filmové kritiky s její kolísavou (ne)profesionální úrovní, rutinní stereotypizací soudů a někdy nápadnou nekompetentností. Některé citované výroky kritiků vyvolávají ještě větší rozpaky než nepovedené filmy, jichž se týkají.

Práci nelze upřít zasvěcenou informovanost, jakož i důkladné a systematické zpracování. Na druhou stranu, navzdory slohové kultivovanosti a jazykové pečlivosti, upadá text do mechanické až únavné jednotvárnosti, s níž se autor úporně prodírá zkoumanou látkou film za filmem, s minimálním úsilím o přesah. Částečnou omluvou může být fakt, že filmy neposkytují inspiraci a místy se stávají defilé nicotnosti, popřípadě skandalizace, provokace (*Kanárek*, *Mandragora*), neujasněnosti záměru (*Perníková věž*) či ambiciózní adrenalinové

touhy šokovat (*Zatracení*). Pronikavější zářez se Miklošovičovi příznačně podařil u těch mála filmů, jejichž výpovědní hodnota přesahuje úzké téma drogy, např. *Pavučina* Zdenka Zaorala s jeho autenticitou a osobní zaangażovaností, později *Anděl Exit* (režie Vladimír Michálek) nebo v pozdější době *Pravidla lži* Roberta Sedláčka.

Beru na zřetel, že pro přijetí bakalářské práce nejsou vyšší nároky na přesah tematického vymezení požadovanou podmínkou. Martin Miklošovič, jakkoli nezapře vyšší ambice a intelektuální potenciál, nakonec setrval obezřetně ve zvolené „tematice bez přesahu“ a uspokojivě zvládnul a naplnil základní požadavky.

V závěru ještě pár drobných poznámek. Nejprve k názvu práce, v němž je formulováno vymezení tématu a rozsah. Nechápu, proč je zastřešen adjektivem „český“ (film), když práce časově ponejvíc zahrnuje období „československého“ filmu? A dále: i další pojem v titulu „zobrazení“ považuji za zavádějící. Vizuální stránky nebo estetické obraznosti výrazu se Miklošovičova práce dotýká ve filmech jen nesoustavně, většinou okrajově. Tento aspekt ostatně ani není tak důležitý v rámci převážně sociálně zacíleného nebo sociologizujícího pohledu.

Vzhledem k velkému počtu filmů, o nichž se píše, bych uvítala jejich abecední rejstřík (s vrocením a jménem režiséra).

Vážnější výhrady k této bakalářské práci nemám, tudíž ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

doc. PhDr. Stanislava Přádná

Praha, 10. 2. 2011